

Litt repetisjon

$$\mathbb{Z} = \{\dots, -2, -1, 0, 1, 2, 3, \dots\}$$

$$\mathbb{N} = \{0, 1, 2, 3, \dots\}$$

$$\mathbb{Z}_+ = \{1, 2, 3, \dots\}$$

$$\mathbb{Z}_n = \{0, 1, 2, 3, \dots, n-2, n-1\}$$

Divisjonsalgoritmen: $n \in \mathbb{Z}$ og $d \in \mathbb{Z}_+$.

$$n = qd + r, \quad q \in \mathbb{Z}, r \in \mathbb{N}, 0 \leq r < d.$$

$d|n$ "d deler n" eller "n er delelig/delbar med d"

$a, b \in \mathbb{Z}$ største felles divisor:

$$(a, b) = \gcd(a, b) = \text{mfm}(a, b)$$

a_1, a_2, \dots, a_n er parvis relativt primiske hvis $(a_i, a_j) = 1$ når $i \neq j$.

Modulo begrepet

$m \in \mathbb{Z}_+$ et “referansetall”

Divisjonsalgoritmen: $a = qm + r$, $0 \leq r < m$.

Skriver: $a \mathbf{div} m = q$ og $a \mathbf{mod} m = r$

En del utsagn som er ekvivalente:

$$a \equiv b \pmod{m}$$

$$b \equiv a \pmod{m}$$

$$m \mid a - b$$

$$m \mid b - a$$

$$a - b = km \text{ for et tall } k \in \mathbb{Z}$$

$$b - a = km \text{ for et tall } k \in \mathbb{Z}$$

$$a \mathbf{mod} m = b \mathbf{mod} m$$

Noen ganger kan det være en ide å “tenke”:

“For $a \in \mathbb{Z}$ har vi en $b \in \mathbb{Z}_m$ slik at $a \equiv b \pmod{m}$.” eller

“For $b \in \mathbb{Z}_m$ har vi en mengde med tall a slik at $a \equiv b \pmod{m}$; $\{b + km \mid k \in \mathbb{Z}\}$.”

Modulær aritmetikk

Nyttig redskap: **Euklids algoritme**

brukes til å finne største felles multiplum av to tall

er videre nyttig for å finne *heltalls* løsninger for ligninger av typen $4s + 7t = 1$.

Hvordan utfører vi den? Bruk divisjonsalgoritmen.

Vi kan addere, subtrahere og multiplisere “som vanlig” .

I en subtraksjon, addisjon, eller multiplikasjon kan vi bytte ut tallene med “tilsvarende tall” og få samme svar.

Vi kan derimot generelt **ikke dividere**.

Men, *i en del tilfeller* kan vi “i stedet” finne *inverser*.

For å finne inverser er det nyttig å kunne løse ligninger av typen $4s + 7t = 1$.

Dermed er *Euklids algoritme* et nyttig verktøy for å finne inverser.

Noen nyttige resultater

Den kinesiske restsetningen: Løsninger til ligningssett av typen

$$\begin{aligned}x &\equiv a_1 \pmod{m_1} \\ &\vdots \\ x &\equiv a_n \pmod{m_n}\end{aligned}$$

Fermats lille setning: p et primtall, a et heltall. Da har vi

$$a^p \equiv a \pmod{p}.$$

Hvis i tillegg $p \nmid a$ så har vi

$$a^{p-1} \equiv 1 \pmod{p}.$$